

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
Α. Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας*
Ιανουάριος 2010

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της μεταποίησης καθώς και τα νοικοκυριά-καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών μεταβλητών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) ή τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στο συγκεκριμένο τομέα (τρέχουσα κατάσταση και προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς και καταναλωτές. Η στάθμιση του εν λόγω δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Για τα νοικοκυριά-καταναλωτές το δείγμα είναι τυχαίο και η έρευνα γίνεται τηλεφωνικώς. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

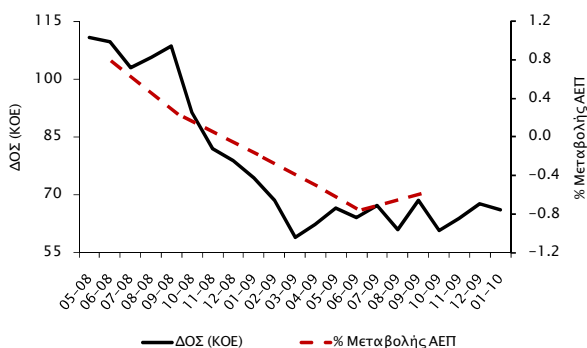
Τον Ιανουάριο 2010 το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε επιδείνωση, με το ΔΟΣ του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών να υποχωρεί κατά 1,6 μονάδες σε σύγκριση με το Δεκέμβριο 2009. Η υποχώρηση του ΔΟΣ τον Ιανουάριο 2010 οφείλεται στην αισθητή χειροτέρευση του κλίματος στον τομέα των κατασκευών, που προέρχεται κυρίως από την αρνητική αξιολόγηση των υπό εξέλιξη έργων.

Το επιχειρηματικό κλίμα στο λιανικό εμπόριο, στη μεταποίηση αλλά και το κλίμα ανάμεσα στους καταναλωτές παρέμεινε στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα με τον προηγούμενο μήνα. Σημάδια ανάκαμψης παρατηρούνται στον τομέα των υπηρεσιών, όπου το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε βελτίωση για τρίτο συνεχόμενο μήνα.

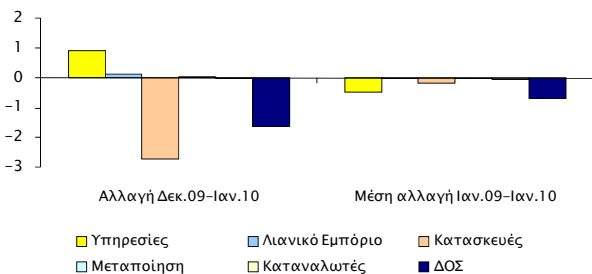
Τον Ιανουάριο 2010 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ)¹ για την Κύπρο παρουσίασε μείωση της τάξης των 1,6 μονάδων σε σχέση με το Δεκέμβριο 2009, φτάνοντας τις 66,1 μονάδες. Ο ΔΟΣ καθώς και ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ για την Κύπρο² φαίνεται να διαγράφουν πτωτική τάση την περίοδο Μάιος 2008 – Ιούνιος 2009. Για τους μήνες που ακολουθούν τόσο ο ΔΟΣ όσο και ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα, χωρίς να διαφαίνονται τάσεις ανάκαμψης (Διάγραμμα 1).³

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ) και Ρυθμός Μεταβολής ΑΕΠ

Παρά τη βελτίωση που παρουσίασε ο τομέας των υπηρεσιών τον Ιανουάριο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, ο ΔΟΣ υποχώρησε λόγω της χειροτέρευσης του κλίματος στον τομέα των κατασκευών. Γενικότερα, η επιδείνωση του ΔΟΣ κατά τη διάρκεια της περιόδου Ιανουάριος 2009 – Ιανουάριος 2010 οφείλεται κυρίως στην αρνητική πορεία του τομέα των υπηρεσιών που έχει και το μεγαλύτερο βάρος στο δείκτη (Διάγραμμα 2).

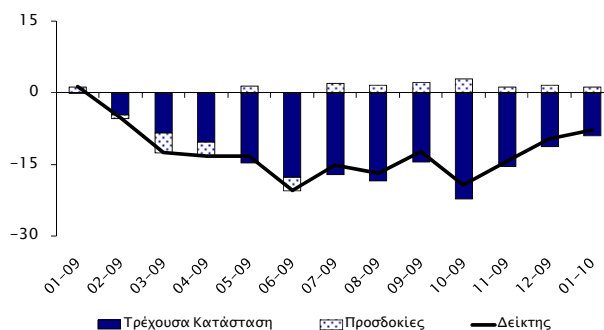
Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ και οι συνιστώσες της

Στον τομέα των **υπηρεσιών** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε σε σύγκριση με το Δεκέμβριο, λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα

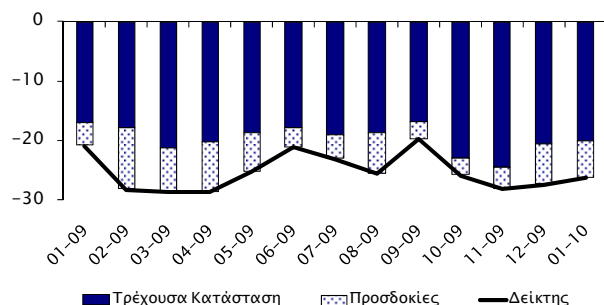
3). Σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, λιγότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν αρνητικά την οικονομική τους κατάσταση και τη ζήτηση για τις υπηρεσίες τους. Επιπλέον, λιγότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση των τιμών πώλησης τους επόμενους μήνες. Στα ίδια περίπου επίπεδα με τον περασμένο μήνα παρέμεινε η εκτίμηση των επιχειρήσεων για τη ζήτηση και την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες. Ταυτόχρονα όμως, περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν μείωση στην απασχόληση τους τελευταίους μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα παρέμεινε στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα με τον περασμένο μήνα (Διάγραμμα 4). Σε σύγκριση με το Δεκέμβριο, λιγότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση στις παραγγελίες προς τους προμηθευτές και λιγότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση στις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στα ίδια περίπου επίπεδα με το Δεκέμβριο παρέμειναν οι πωλήσεις των επιχειρήσεων τους τελευταίους τρεις μήνες, τα τρέχοντα αποθέματα τους, καθώς και οι αναμενόμενες πωλήσεις και απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα χειροτέρευσε συγκριτικά με το Δεκέμβριο, λόγω επιδείνωσης της τρέχουσας κατάστασης και των

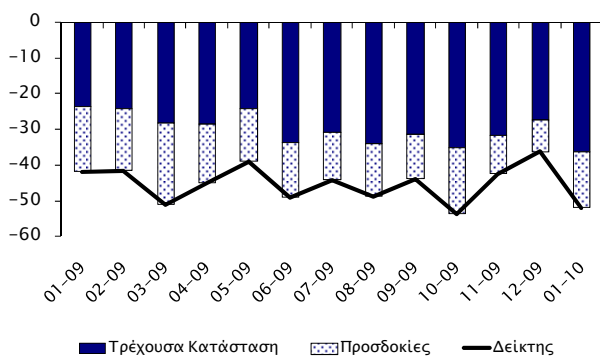
¹ Economic Sentiment Indicator (ESI).

² Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005) υπολογίζεται σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο (πηγή: "Latest Figures: GDP Growth Rate, 3rd Quarter 2009", Στατιστική Υπηρεσία 11/12/09).

³ Από το τεύχος του Ιουνίου 2009 τα στοιχεία που παρουσιάζονται είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

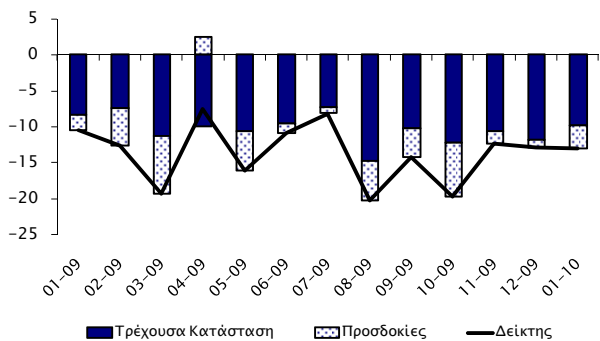
προσδοκιών (Διάγραμμα 5). Τον Ιανουάριο λιγότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ικανοποιημένες από τα υπό εξέλιξη έργα τους (current overall order books). Σε σχέση με τον περασμένο μήνα, πιο πολλές επιχειρήσεις αξιολόγησαν αρνητικά τις προοπτικές για απασχόληση στον τομέα τους επόμενους μήνες και περισσότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση στις τιμές πώλησης στο προσεχές μέλλον. Ταυτόχρονα όμως, ελαφρώς λιγότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν αρνητικά την οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στη **μεταποίηση** το επιχειρηματικό κλίμα παρέμεινε στα ίδια αρνητικά επίπεδα με τον προηγούμενο μήνα (Διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

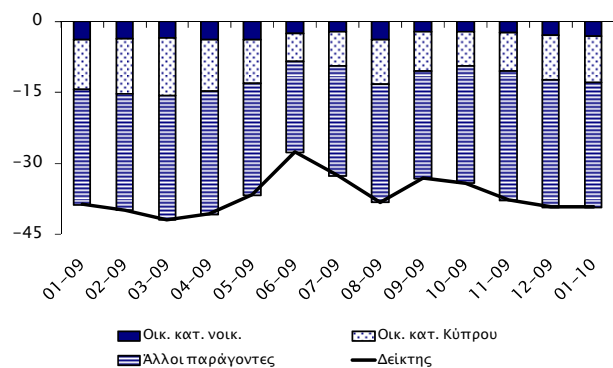

Τον Ιανουάριο λιγότερες επιχειρήσεις δήλωσαν μείωση στις παραγγελίες τους για εξαγωγές. Επίσης, περισσότερες επιχειρήσεις εκτίμησαν πως τα τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων παρουσιάζονται μειωμένα. Στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα με το Δεκέμβριο παρέμειναν οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες. Αντίθετα, περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν μείωση στην παραγωγή τους τελευταίους τρεις μήνες και στις

συνολικές τους παραγγελίες. Τέλος, περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι αναμένουν μείωση στην απασχόληση και στην παραγωγή επόμενους τρεις μήνες. (Πίνακας 1).

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** παρέμεινε στα ίδια αρνητικά επίπεδα με το Δεκέμβριο. Συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα, η εκτίμησή τους για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες παρουσιάζει μικρή βελτίωση. (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσδοκιών - Καταναλωτές (συνεισφορά οικονομικής κατάστασης και άλλων παραγόντων)

Λιγότεροι καταναλωτές παρατήρησαν μεγάλες αυξήσεις στις τιμές των καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες και λιγότεροι καταναλωτές αναμένουν μεγάλες αυξήσεις στις τιμές των καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες. Οι καταναλωτές παρουσιάζονται το ίδιο απαισιόδοξοι με τον προηγούμενο μήνα για την αναμενόμενη οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού αλλά και για την γενικότερη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες. Τέλος, περισσότεροι καταναλωτές δήλωσαν μικρότερη πιθανότητα για αποταμίευση τους επόμενους 12 μήνες (Πίνακας 1).

Συμπερασματικά, τον Ιανουάριο 2010 το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε επιδείνωση, με το ΔΟΣ του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών να υποχωρεί κατά 1,6 μονάδες σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο 2009. Η υποχώρηση του ΔΟΣ τον Ιανουάριο 2010 οφείλεται στην αισθητή χειροτέρευση του κλίματος στον τομέα των κατασκευών. Το επιχειρηματικό κλίμα στο λιανικό εμπόριο, στην μεταποίηση αλλά και το κλίμα ανάμεσα στους καταναλωτές παρέμεινε στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα με τον προηγούμενο μήνα. Σημάδια ανάκαμψης παρατηρούνται στον τομέα των υπηρεσιών, όπου το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε βελτίωση για τρίτο συνεχόμενο μήνα.

Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων¹

ΕΡΕΥΝΑ	2009												2010
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	1	-5	-13	-13	-13	-21	-15	-17	-12	-19	-14	-10	-8
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	-2	-9	-15	-14	-18	-22	-27	-30	-20	-28	-18	-15	-13
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	2	-5	-10	-17	-26	-31	-24	-26	-24	-39	-29	-19	-14
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	4	-2	-13	-9	4	-9	6	5	6	9	4	5	4
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	-3	-8	-4	-5	-13	-12	-15	-11	1	-8	0	-2	-5
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	4	1	-2	-3	-10	-7	-12	-7	-8	-6	-8	-2	-2
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	11	-2	-3	-10	-13	-8	-17	-9	-11	-17	-7	-14	-9
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-21	-28	-29	-29	-25	-21	-23	-26	-20	-26	-28	-27	-26
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	-27	-33	-39	-37	-43	-40	-38	-41	-39	-50	-48	-42	-41
Τρέχοντα αποθέματα ³	25	21	26	25	14	14	20	15	11	20	26	21	20
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	-12	-31	-22	-25	-20	-10	-12	-20	-9	-9	-11	-20	-19
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-22	-41	-41	-37	-38	-37	-32	-33	-26	-28	-22	-35	-24
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-4	-7	-7	-8	-8	-8	-6	-10	-7	-3	-3	-6	-6
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-3	-4	-8	-2	-9	-10	-14	-10	-10	-3	-1	-10	-3
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-42	-42	-51	-45	-39	-49	-44	-49	-44	-54	-43	-36	-52
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-36	-48	-60	-53	-44	-51	-45	-55	-14	-62	-50	-47	-44
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ³	-48	-49	-57	-57	-49	-68	-62	-68	-63	-71	-64	-55	-73
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	-36	-35	-46	-33	-30	-31	-27	-30	-25	-37	-22	-17	-31
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-30	-31	-27	-35	-22	-34	-40	-41	-40	-37	-46	-30	-46
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-11	-13	-19	-8	-16	-11	-8	-20	-14	-20	-12	-13	-13
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	-16	-16	-35	-46	-30	-28	-26	-38	-14	-37	-29	-25	-32
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-19	-21	-28	-30	-32	-31	-32	-42	-35	-42	-33	-34	-37
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-64	-51	-61	-68	-75	-65	-72	-47	-61	-79	-55	-64	-53
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	7	2	6	0	0	-2	-10	2	-4	-6	-1	2	-7
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	-7	-16	-24	7	-16	-4	-3	-16	-12	-23	-5	-3	-9
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-39	1	-7	-38	-2	-5	-33	-12	-9	-36	-3	-6	-30
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-1	-5	5	-2	-11	1	-9	-10	-3	-6	7	-4	-3
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ													
Δείκτης ²	-39	-40	-42	-41	-37	-28	-33	-38	-33	-34	-38	-39	-39
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-21	-20	-19	-25	-19	-17	-21	-24	-17	-20	-18	-25	-23
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	-16	-15	-14	-15	-15	-11	-9	-15	-9	-9	-9	-12	-12
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-43	-48	-46	-47	-45	-37	-43	-46	-46	-48	-48	-56	-56
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	-42	-47	-48	-44	-37	-24	-29	-38	-33	-29	-33	-38	-39
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	56	52	46	40	32	29	37	37	27	26	30	33	20
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	1	4	2	4	-1	0	-9	3	3	3	8	10	4
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ^{3, 4}	53	61	65	58	53	43	50	55	52	58	62	63	58
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-51	-56	-46	-48	-40	-39	-44	-41	-34	-31	-36	-38	-40
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-32	-41	-40	-40	-34	-28	-37	-36	-35	-47	-44	-43	-42
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-9	-2	-9	-12	-12	-7	-6	-11	-10	-11	-8	-19	-20
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες ³	-44	-37	-40	-46	-42	-34	-43	-45	-39	-41	-47	-44	-47

Σημειώσεις:

¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.

³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.

⁴ Ακολουθώντας εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν διορθώνονται για εποχιακές διακυμάνσεις.